

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มสตรีทอผ้า” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ใน 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านการฝึกอบรมฝีมือ 2) ปัจจัยด้านมาตรฐานฝีมือ 3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ผู้ศึกษาได้เลือกการพัฒนาฝีมือแรงงานกลุ่มสตรีทอผ้า จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ “กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง” และ “กลุ่มทอผ้าวังไผ่” เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาฝีมือแรงงานในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) ด้านการฝึกอบรมฝีมือ 2) ด้านมาตรฐานฝีมือ 3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ โดยผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าวังไผ่ 25 คน และกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง 40 คน โดยใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มสตรีทอผ้า ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 กลุ่มทอผ้าวังไผ่

1. ข้อมูลทั่วไปกลุ่มทอผ้าวังไผ่

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าวังไผ่ เป็นกลุ่ม OTOP ที่จัดอยู่ในระดับ 3 ดาว เริ่มจัดตั้งกลุ่มและเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 โดยการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชน จำนวน 15 คน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนต่างไม่มีความรู้ทางด้านการผลิตผ้าทอ จึงได้ขอการส่งเสริมสนับสนุนทางด้านเครื่องมือ/เครื่องใช้ในการทอผ้า ได้แก่ กี่ทอผ้า ด้าย และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการทอผ้า ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยกระเจา และสหกรณ์การเกษตรอำเภอพนมทวนที่ช่วยสนับสนุนทางด้านเงินลงทุน

หลังจากนั้น ทางศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอห้วยกระเจา ได้จัดหาวิทยากรมาสอนวิธีการผลิตผ้าทอ พร้อมทั้งเงินสนับสนุนบางส่วน ในครั้งแรกจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกทั้งหมด 100 ชั่วโมง สมาชิกที่ได้รับการฝึกอบรมพอจะมีพื้นฐานและความรู้ในการทอผ้าอยู่บ้าง แต่ผลิตภัณฑ์ก็ยังไม่มีความหลากหลายเท่าที่ควร หลังจากนั้น จึงได้ขอฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้อีก 150 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 250 ชั่วโมง ทำให้สมาชิกสามารถผลิตผ้าทอที่มีคุณภาพ และมีผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่หลากหลายมากขึ้นด้วย ปัจจุบันมีสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มทอผ้าวังไผ่ทั้งหมดจำนวน 25 คน

2. การพัฒนาฝีมือของกลุ่มทอผ้าวังไผ่ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการฝึกอบรมฝีมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1.1 การฝึกเตรียมเข้าทำงาน

กลุ่มทอผ้าวังไผ่จะมีการฝึกเตรียมเข้าทำงานหรือฝึกเตรียมความพร้อมให้กับสมาชิกใหม่ ระยะเวลาในการฝึกเตรียมความพร้อมจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล สำหรับผู้ที่ให้การฝึกเตรียมความพร้อมจะเป็นสมาชิกภายในกลุ่มที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ หรือผู้ที่มีความชำนาญในการทอผ้า ส่วนการรับสมาชิกใหม่จะไม่มีข้อกำหนดใด ๆ บุคคลทั่วไปสามารถมาสมัครได้ถึงแม้ว่าจะทอผ้าไม่เป็นก็ตาม ในการฝึกเตรียมความพร้อมก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด เพราะกลุ่มทอผ้าวังไผ่มุ่งหวังให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมเพื่อลดปัญหาความยากจน

2.1.2 การฝึกยกระดับฝีมือ

กลุ่มทอผ้าวังไผ่จะมีการฝึกยกระดับฝีมือให้กับสมาชิกที่ทำงานอยู่ก่อนแล้ว เพื่อเป็นการฝึกยกระดับทักษะทางด้านความรู้ และความสามารถในการทอผ้า โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ให้ช่วยจัดหาวิทยากรมาฝึกอบรมให้ ซึ่งเป็นวิทยากรจากกลุ่ม OTOP ใกล้เคียง การฝึกยกระดับฝีมือแต่ละครั้งทางกลุ่มจะต้องเสียค่าวิทยากรเป็นรายชั่วโมง ประมาณชั่วโมงละ 100 บาท เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดการฝึกยกระดับขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค

2.2 ด้านมาตรฐานฝีมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.2.1 การกำหนดมาตรฐานฝีมือ

กลุ่มทอผ้าวังไผ่เป็นกลุ่มที่มีการกำหนดมาตรฐานฝีมือในการทอผ้า สำหรับผู้ที่กำหนดมาตรฐานฝีมือจะเป็นประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งการกำหนดมาตรฐานฝีมือจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานและมีคุณภาพมากขึ้น ในการกำหนดมาตรฐานฝือนั้นจะมีเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานฝีมือ ได้แก่ อายุงาน ความสามารถ และคุณภาพ

ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งการกำหนดมาตรฐานฝีมือจะถูกกำหนดเป็นระดับไว้ดังนี้ ฝีมือระดับต้น ฝีมือระดับกลาง และฝีมือระดับสูง

2.2.2 การทดสอบมาตรฐานฝีมือ

กลุ่มทอผ้าวังไผ่เป็นกลุ่มที่มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือในการทอผ้า ซึ่งผู้ที่ทดสอบมาตรฐานฝีมือจะเป็นประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม ลักษณะการทดสอบมาตรฐานฝีมือจะเป็นการทดสอบทางด้านการปฏิบัติ และทางด้านทฤษฎี ซึ่งเป็นการทดสอบมาตรฐานแบบไม่เป็นทางการ เนื่องด้วยกลุ่มทอผ้าวังไผ่เป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กจึงไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาทดสอบ ทางกลุ่มจึงทดสอบมาตรฐานฝีมือกันเอง เพื่อเป็นการทดสอบความรู้ ความสามารถ และทักษะทางด้านต่าง ๆ สำหรับสมาชิกที่ไม่ผ่านการทดสอบก็จะให้ฝึกยกระดับฝีมือต่อไป ดังนั้น เกณฑ์ที่ใช้เป็นเครื่องวัดสำหรับการทดสอบมาตรฐานฝีมือก็คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และลวดลาย เป็นต้น

2.3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.3.1 การส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าวังไผ่เป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้านการพัฒนาฝีมือจากการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) โดยจัดหางบประมาณและวิทยากรฝึกอบรมให้ หลังจากที่ได้รับการส่งเสริมจากการศึกษาออกโรงเรียนทำให้ระดับฝีมือของกลุ่มทอผ้าวังไผ่ดีขึ้น จนได้รับการคัดเลือกให้นำผลิตภัณฑ์มาจัดสรรที่เมืองทองธานี และได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่ม OTOP ระดับ 3 ดาว ปัจจุบันทางกลุ่มทอผ้าวังไผ่ยังต้องการการส่งเสริมสนับสนุนจากทางภาครัฐ และเอกชนเป็นอย่างมาก ทางด้านการฝึกอบรม การออกแบบลวดลาย เป็นต้น

2.3.2 การพัฒนาส่งเสริมสมาชิก

กลุ่มทอผ้าวังไผ่เป็นกลุ่มที่มีการส่งเสริมสมาชิก โดยจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้เป็นผู้สามารถดำเนินการฝึกอบรมสมาชิกภายในกลุ่มได้ เช่น การฝึกเป็นวิทยากร การให้คำปรึกษาและแนะนำการฝึกอบรมแก่สมาชิกใหม่ เป็นต้น ผู้ที่ให้การพัฒนาส่งเสริมสมาชิกจะเป็นสมาชิกภายในกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ ผลจากการพัฒนาส่งเสริมสมาชิกที่ผ่านมามีจำนวนสมาชิกที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกใหม่ และเป็นวิทยากรฝึกอบรมได้ จะมีอยู่ประมาณ 4-5 คน ปัจจุบันการพัฒนาส่งเสริมสมาชิกของกลุ่มทอผ้าวังไผ่ยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาตนเอง ดังนั้น ทำให้ความรู้ที่ถ่ายทอดออกมานั้น ยังเป็นความรู้เพียงเล็กน้อยจากสมาชิกภายในกลุ่ม บางครั้ง

ความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาอาจเป็นความรู้ที่ผิด ด้วยเหตุนี้ ถ้าได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้การถ่ายทอดความรู้เป็นประโยชน์กับสมาชิกมากกว่านี้

3. การพัฒนาฝีมือของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าวังไผ่

ผลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าวังไผ่ ผู้ศึกษาได้แบ่งข้อมูล ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาสมาชิกกลุ่มทอผ้าวังไผ่ จำนวน 25 คน จากสมาชิก ทั้งหมดจำนวน 25 คน มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้ เพศของสมาชิกทั้งหมดเป็นเพศหญิง ร้อยละ 100.0 อายุของสมาชิกส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยกลางคนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 35.12 ปี อายุน้อยสุด 23 ปี และอายุมากที่สุด 42 ปี ระดับการศึกษาของสมาชิกส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 52.0 จะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษา ของกลุ่มทอผ้าวังไผ่อยู่ในระดับต่ำ ผู้ที่มีการศึกษาสูงสุดจะอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับ ปวช. สมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าวังไผ่เข้ามาเป็นสมาชิกได้โดยการสมัครเข้ามาเองทั้งหมด ด้วยความเต็มใจ และเห็นในประโยชน์ของการจัดตั้งกลุ่มทอผ้า ระยะเวลาการเข้ามาเป็นสมาชิก จะอยู่ในระหว่างช่วง 4-6 ปี ระยะเวลาที่น้อยที่สุดในการเข้าร่วมกลุ่ม คือ 9 เดือน และ ระยะเวลาที่มากที่สุด คือ 4 ปี 7 เดือน

หน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ทอผ้าเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 40.0 สมาชิกบางคนทำ 2 หน้าที่ ได้แก่ ทอผ้าและฝึกอบรมสมาชิกที่เข้ามาใหม่ ร้อยละ 20.0 นอกจากนั้น ยังมีสมาชิกอีกจำนวนไม่น้อยที่ทำ 3 หน้าที่ ได้แก่ ทอผ้า ฝึกอบรม และดูแลความเรียบร้อยภายในกลุ่ม ร้อยละ 32.0 จะเห็นได้ว่า กลุ่มทอผ้าวังไผ่ต้องการให้ สมาชิกทุกคนสามารถทำงานได้หลายหน้าที่ เพื่อจะได้เป็นการแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน สำหรับ ความเข้าใจด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานของสมาชิกนั้น สมาชิกกลุ่มทอผ้าวังไผ่ ร้อยละ 68.0 พอเข้าใจกับคำว่า “การพัฒนาฝีมือแรงงาน” หมายถึงอะไรและสามารถให้ความหมายได้ถูกต้อง และมีสมาชิกอีกร้อยละ 32.0 ที่เข้าใจการพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นอย่างดี นอกจากนั้น ระดับมาตรฐานฝีมือของสมาชิกจะอยู่ในระดับปานกลางถึงร้อยละ 52.0 และร้อยละ 20.0 ที่มี ฝีมืออยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระดับมาตรฐานฝีมือของสมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าวังไผ่ อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดีและมีมาตรฐานฝีมือ

2) การพัฒนาฝีมือของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าวังไผ่

2.1 ด้านการฝึกอบรมฝีมือ

สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มทอผ้าวังไผ่ ร้อยละ 100.0 ได้รับการฝึกเตรียม
เข้าทำงาน และการฝึกยกระดับฝีมือ

2.2 ด้านมาตรฐานฝีมือ

สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มทอผ้าวังไผ่ ร้อยละ 100.0 ได้รับการกำหนด
มาตรฐานฝีมือ และได้รับการทดสอบมาตรฐานฝีมือ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) การทดสอบ
มาตรฐานฝีมือด้านทฤษฎี ร้อยละ 60.0 และ 2) การทดสอบมาตรฐานฝีมือด้านการปฏิบัติ
สมาชิกทุกคนกลุ่มทอผ้าวังไผ่ ร้อยละ 100.0 ได้รับการทดสอบทางด้านการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการ
ทดสอบดังกล่าวเป็นการทดสอบกันเองแบบไม่เป็นทางการ

2.3 การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ

สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มทอผ้าวังไผ่ ร้อยละ 100.0 ได้รับการส่งเสริมจาก
ภาครัฐและเอกชน และได้รับการพัฒนาส่งเสริมสมาชิกภายในกลุ่มของตนเองด้วย

ส่วนที่ 2 กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง

1. ข้อมูลทั่วไปกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง

แต่เดิมหมู่บ้านหนองปลิงเป็นหมู่บ้านที่ผลิตผ้าทอมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษและ
สืบทอดกันมาจนถึงรุ่นปัจจุบัน ดังนั้น หมู่บ้านหนองปลิงจึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับหัตถกรรมมาตลอด
ด้วยเหตุนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2534 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการทอผ้าใน
หมู่บ้านหนองปลิง โดยสอนให้หัดทำกึ่ง และจัดหาวิทยากรเพื่อฝึกยกระดับฝีมือให้กับคนใน
หมู่บ้านให้สามารถผลิตผ้าทอได้หลากหลายมากขึ้น หลังจากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจาก
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นอย่างดี ในปีถัดมาหมู่บ้านหนองปลิงก็ได้รับรางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรม
ดีเด่น ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนมากขึ้น จนทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการ
รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงขึ้นมา

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยการ
รวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชนทั้งหมด 27 คน ในครั้งแรกทอใช้กันเองภายในครัวเรือน
จากนั้นก็ทอให้หมู่บ้านใกล้เคียงโดยการรวมกลุ่มผลิตผ้าทอ เนื่องจากทางกลุ่มมีอาชีพทอผ้าเป็น
อาชีพเสริม แต่ส่วนใหญ่จะเป็นงานของผู้สูงอายุ ดังนั้น ทางผู้ใหญ่บ้านและทางกลุ่ม จึงมี

ความคิดที่จะส่งเสริมการทอผ้าโดยให้วัยรุ่นเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคจังหวัดสุพรรณบุรี

หลังจากนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน โดยให้มีโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ประธานกลุ่มได้สังเกตเห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นช่องทางในการเปิดตลาดผ้าทอจึงได้เข้าร่วมโครงการตั้งแต่นั้นมา ปัจจุบันมีสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงมีทั้งหมดจำนวน 87 คน นอกจากนั้น ยังมีสมาชิกในหมู่บ้านอีกจำนวนมากที่มาทอผ้าในเวลาว่างจากการทำงาน แต่ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง

2. การพัฒนาฝีมือของกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการฝึกอบรมฝีมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1.1 การฝึกเตรียมเข้าทำงาน

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงจะมีการฝึกเตรียมเข้าทำงานหรือเตรียมความพร้อมให้กับสมาชิกใหม่ แต่โดยส่วนใหญ่จะมีการฝึกเตรียมความพร้อมไม่มากนัก เพราะสมาชิกที่เข้ามาใหม่บางส่วนจะทอผ้าเป็นอยู่แล้ว อันเนื่องมาจากหมู่บ้านหนองปลิงมีอาชีพเสริมคือ การทอผ้าเป็นหลัก ดังนั้น สมาชิกหมู่บ้านจึงสามารถทอผ้าเป็นเกือบทุกหลังคาเรือน สำหรับระยะเวลาในการฝึกเตรียมความพร้อมจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล สำหรับผู้ที่ให้การฝึกเตรียมความพร้อมจะเป็นสมาชิกภายในกลุ่มที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ หรือผู้ที่มีความชำนาญในการทอผ้า ส่วนการรับสมาชิกใหม่จะไม่มีข้อกำหนดใด ๆ บุคคลทั่วไปสามารถมาสมัครได้ถึงแม้ว่าจะทอผ้าไม่เป็นก็ตาม ในการฝึกเตรียมความพร้อมก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด เพราะกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงมุ่งหวังให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมเพื่อลดปัญหาความยากจน

2.1.2 การฝึกยกระดับฝีมือ

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงจะมีการฝึกยกระดับฝีมือให้กับสมาชิกที่ทำงานอยู่ก่อนแล้ว เพื่อเป็นการฝึกยกระดับทักษะทางด้านความรู้ และความสามารถในการทอผ้า โดยทางกลุ่มได้ขอความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคจังหวัดสุพรรณบุรี ให้ช่วยจัดหาวิทยากรมาฝึกอบรมให้ การฝึกยกระดับฝีมือแต่ละครั้ง ถ้าเป็นการขอวิทยากรจากศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมภาค ทางกลุ่มจะต้องเสียค่าวิทยากรเองเป็นรายชั่วโมง แต่ถ้าศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคเป็นผู้จัดหาวิทยากรมาให้ทางกลุ่มไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด สำหรับระยะเวลาในการฝึกยกระดับฝีมือแต่ละครั้งประมาณ 5-10 ชั่วโมง หรือไม่ก็แล้วแต่ความ

ประสงค์ ของกลุ่ม ส่วนจำนวนผู้ที่เข้ารับการฝึกยกระดับฝีมือแต่ละครั้งนั้นจะขึ้นอยู่กับ การจัดเตรียมของกลุ่มเช่นกัน เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดระยะเวลาที่จะฝึกยกระดับฝีมือ นั้นขึ้นอยู่กับ ความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ในการฝึกยกระดับฝีมือทางประธานกลุ่มมองว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการฝึกยกระดับทักษะและคุณภาพฝีมือของสมาชิกภายในกลุ่มให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้

2.2 ด้านมาตรฐานฝีมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.2.1 การกำหนดมาตรฐานฝีมือ

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงเป็นกลุ่มที่มีการกำหนดมาตรฐานฝีมือใน การทอผ้าตั้งแต่จัดตั้งกลุ่มก่อนที่จะมีการเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพราะการ กำหนดมาตรฐานฝีมือจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานและมีคุณภาพมากขึ้น สำหรับผู้ที่กำหนด มาตรฐานฝีมือจะเป็นประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม ในการกำหนดมาตรฐานฝือนั้นจะมี เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานฝีมือ คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งการกำหนดมาตรฐาน จะถูกกำหนดเป็นระดับไว้ดังนี้ ฝีมือระดับต้น ฝีมือระดับกลาง และฝีมือระดับสูง

2.2.2 การทดสอบมาตรฐานฝีมือ

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงเป็นกลุ่มที่มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือใน การทอผ้า ซึ่งผู้ที่ทดสอบมาตรฐานฝีมือจะเป็นประธานกลุ่มและศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด กาญจนบุรี ลักษณะการทดสอบมาตรฐานฝีมือจะเป็นการทดสอบ 2 ด้าน ได้แก่

ทางด้านทฤษฎี เป็นการทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ และ ความสามารถของสมาชิก โดยการให้ทำแบบทดสอบ หรือการสอบถามจากสมาชิก แต่การ ทดสอบด้านทฤษฎีจะไม่ค่อยได้รับความสนใจจากสมาชิกมากนัก เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะมี อายุค่อนข้างมาก สายตาไม่ค่อยดี อีกทั้ง ความรู้ทางด้านการศึกษาที่มีน้อยจึงไม่เข้าใจในสิ่งที่ ทดสอบ ปัจจุบันการทดสอบทางด้านทฤษฎีจึงไม่ค่อยได้นำมาใช้มากนัก

ทางด้านปฏิบัติ กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงจะมีการทดสอบฝีมือ 2 แบบ คือ 1) การทดสอบฝีมือแบบไม่เป็นทางการ ทางกลุ่มจะทำการทดสอบฝีมือของสมาชิกเอง โดยให้สมาชิกเขียนชื่อตนเองติดมากับผ้าที่ทอด้วย จะได้ว่าผ้าทอเป็นของใคร ถ้าผลิตภัณฑ์ขึ้น ไหนไม่ได้ตามมาตรฐานจะรู้ว่ามาจากฝีมือของใคร การทดสอบดังกล่าวจึงเป็นการทดสอบ มาตรฐานฝีมือไปในตัว และจะช่วยทำให้สมาชิกมีความตั้งใจมากขึ้นในการผลิตผ้าทอที่มีคุณภาพ ออกสู่ตลาด และเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภค 2) การทดสอบฝีมือแบบเป็นทางการ จะได้รับการทดสอบจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดกาญจนบุรี ปีละ 1-2 ครั้ง การทดสอบ

จะเป็นการสุ่มเลือกจากผลิตภัณฑ์ที่ทอได้ โดยดูจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ดังนั้น การทดสอบมาตรฐานฝีมือของสมาชิกแบบไม่เป็นทางการจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมและให้สมาชิกได้ตระหนักถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก สำหรับสมาชิกที่ไม่ผ่านการทดสอบก็จะให้ฝึกยกระดับฝีมือต่อไป

2.3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.3.1 การส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้านการพัฒนาฝีมือจากทางภาครัฐเป็นอย่างดี การติดต่อประสานงานจะเป็นหน้าที่ของประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ ศูนย์ฝึกอุตสาหกรรมภาคจังหวัดสุพรรณบุรี สหกรณ์การเกษตรพนมทวน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น ปัจจุบันเหลือหน่วยงานที่ยังให้การสนับสนุนเพียงไม่กี่หน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ฝึกอุตสาหกรรมภาคจังหวัดสุพรรณบุรี และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องด้วยทางกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงสามารถช่วยเหลือตนเองได้แล้วหน่วยงานต่าง ๆ จึงลดลงหลังจากที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ระดับฝีมือของกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่ม OTOP ระดับ 4 ดาว เมื่อปี พ.ศ. 2548 ปัจจุบันทางกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงยังคงต้องการการส่งเสริมสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างมาก ได้แก่ ทางด้านการฝึกอบรม การออกแบบลวดลาย ช่องทางตลาด เป็นต้น

2.3.2 การพัฒนาส่งเสริมสมาชิก

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงเป็นกลุ่มที่มีการส่งเสริมสมาชิก โดยจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้เป็นผู้สามารถดำเนินการฝึกอบรมสมาชิกภายในกลุ่มได้ เช่น การฝึกเป็นวิทยากร การให้คำปรึกษาและแนะนำการฝึกอบรมแก่สมาชิกใหม่ เป็นต้น ผู้ที่ให้การพัฒนาส่งเสริมสมาชิกจะเป็นสมาชิกภายในกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องใหม่ ๆ ที่ทางกลุ่มไม่สามารถให้การฝึกได้ก็จะให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ให้การฝึกแทน ผลจากการพัฒนาส่งเสริมสมาชิกที่ผ่านมา มีจำนวนสมาชิกที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกใหม่ และเป็นวิทยากรฝึกอบรมได้ มีอยู่ประมาณ 7-8 คน ปัจจุบันการพัฒนาส่งเสริมสมาชิกของกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาตนเองเป็นหลัก ดังนั้น ทำให้ความรู้ที่ถ่ายทอดออกมานั้นเป็นความรู้เพียงเล็กน้อยจากสมาชิกภายในกลุ่ม บางครั้งความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาอาจเป็นความรู้ที่ผิด ด้วยเหตุนี้ ถ้าได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้การถ่ายทอดความรู้เป็นประโยชน์กับสมาชิกมากกว่านี้

3. ข้อมูลการพัฒนาฝีมือของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง

ผลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ผู้ศึกษา
ได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาเลือกศึกษาสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงจำนวน 40 คน จาก
สมาชิกทั้งหมดจำนวน 87 คน มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้ เพศของสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มทอผ้า
บ้านหนองปลิง ร้อยละ 97.5 เป็นผู้หญิง ซึ่งจะเห็นได้ว่า งานทอผ้าเป็นงานหลักของผู้หญิง
มาตั้งแต่อดีตกาล อายุของสมาชิกส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง
21-30 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 33.94 ปี อายุน้อยสุด 21 ปี และอายุมากที่สุด 51 ปี จะเห็นได้ว่า
สถิติที่ได้มีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของประธานกลุ่ม ที่มุ่งเน้นให้วัยรุ่นใช้เวลาว่าง
ให้เกิดประโยชน์ ระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา
อยู่ในช่วงประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงสุดจะ
อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.5 การเข้ามาเป็นสมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง
ส่วนใหญ่มาจากการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกเอง และพ่อแม่หรือญาติเป็นสมาชิกก่อนแล้ว
แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงเป็นกลุ่มที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่รุ่น
ปัจจุบัน ระยะเวลาการเข้ามาเป็นสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่เกิน 3 ปี ระยะเวลาที่น้อยที่สุดในการ
เข้าร่วมกลุ่ม คือ 1 ปี และระยะเวลาที่มากที่สุด คือ 17 ปี ซึ่งเป็นอดีตประธานกลุ่มทอผ้า
บ้านหนองปลิง

หน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ทอผ้าเพียงอย่างเดียว ร้อยละ
55.0 และมีสมาชิกบางคนที่สามารถทำงานได้หลายหน้าที่ จะเห็นได้ว่า สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้าน
หนองปลิงเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพ สำหรับความเข้าใจด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาชิกร้อยละ
45.0 เข้าใจเป็นอย่างดี กับคำว่า “การพัฒนาฝีมือแรงงาน” หมายถึงอะไร และสามารถให้
ความหมายได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้น ยังมีสมาชิกอีกร้อยละ 7.5 ที่ไม่เข้าใจการพัฒนาฝีมือ
แรงงานว่าคืออะไร นอกจากนั้น ระดับมาตรฐานฝีมือของสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึง
ร้อยละ 67.5 และร้อยละ 12.5 ที่มีฝีมืออยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระดับมาตรฐานฝีมือ
ของสมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี และมีมาตรฐานฝีมือ

2) การพัฒนาฝีมือของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง

2.1 ด้านการฝึกอบรมฝีมือของสมาชิก กรณี การฝึกเตรียมเข้าทำงาน

สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ร้อยละ 90.0 ได้รับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน และอีกร้อยละ 10.0 ไม่ได้รับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน เพราะบางส่วนทอผ้าเป็นอยู่แล้ว เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่หรือญาติพี่น้องที่เป็นสมาชิกมาก่อนนี้แล้ว

2.2 ด้านการฝึกอบรมฝีมือของสมาชิก กรณี การฝึกยกระดับฝีมือ

สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ร้อยละ 97.5 ได้รับการฝึกยกระดับฝีมือ และอีกร้อยละ 2.5 ไม่ได้รับการฝึกยกระดับฝีมือ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงตระหนักในการฝึกเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีศักยภาพสูงขึ้น

2.3 ด้านมาตรฐานฝีมือของสมาชิก กรณี การกำหนดมาตรฐานฝีมือ

สมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ร้อยละ 97.5 ได้รับการกำหนดมาตรฐานฝีมือ และร้อยละ 2.5 ที่ไม่ได้รับการกำหนดมาตรฐานฝีมือ เนื่องจากเป็นสมาชิกใหม่

2.4 ด้านมาตรฐานฝีมือของสมาชิก กรณี การทดสอบมาตรฐานฝีมือ

สมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ร้อยละ 87.5 ได้รับการทดสอบมาตรฐานฝีมือ และร้อยละ 12.5 ที่ไม่ได้รับการทดสอบมาตรฐานฝีมือ เนื่องจากเป็นสมาชิกใหม่ และบางส่วนไม่ได้ถูกรับคัดเลือกให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือ นอกจากนี้ การทดสอบมาตรฐานฝีมือสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) การทดสอบมาตรฐานฝีมือด้านทฤษฎี สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ไม่ได้รับการทดสอบมาตรฐานฝีมือทางด้านทฤษฎีมากกว่าครึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ร้อยละ 75.0 เนื่องจากกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงไม่มีนโยบายการทดสอบด้านทฤษฎี แต่สำหรับสมาชิกบางส่วนที่มีการทดสอบทฤษฎี ร้อยละ 25.0 เนื่องจากเป็นสมาชิกที่ถูกคัดเลือกให้ทดสอบมาตรฐานฝีมือจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี

2) การทดสอบมาตรฐานฝีมือด้านการปฏิบัติ สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงได้รับการทดสอบมาตรฐานฝีมือด้านการปฏิบัติมากกว่าครึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ร้อยละ 97.5 เนื่องจากกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงต้องการให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพที่ดี จึงกำหนดให้มีการทดสอบทางด้านการปฏิบัติแก่สมาชิกทุกคน ทั้งทดสอบเองและบางส่วนถูกทดสอบจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับสมาชิกที่ไม่ได้รับการทดสอบเป็นสมาชิกใหม่

2.5 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือ กรณี การส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน

สมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ร้อยละ 82.5 เคยได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างดี แต่บางส่วนไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน เนื่องจากบางส่วนเป็นสมาชิกใหม่ กล่าวคือ ช่วง 1 ปีที่ผ่านมาทางกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิงไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน ร้อยละ 17.5

2.6 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือ กรณี การพัฒนาส่งเสริมสมาชิก

สมาชิกภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ร้อยละ 57.5 ได้รับการพัฒนาส่งเสริมสมาชิก ให้สามารถเป็นผู้ฝึกอบรมสมาชิกคนอื่น ๆ หรือเป็นวิทยากรฝึกอบรมนอกสถานที่ และร้อยละ 42.5 ที่ไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมสมาชิก เนื่องจากสมาชิกบางคนมีอายุมาก และบางส่วนเป็นสมาชิกที่มีความสามารถแต่ไม่กล้าแสดงออก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มสตรีทอผ้า” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับรัฐบาล

1. ควรเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับโครงการมากขึ้น และพัฒนากลุ่มโดยมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ควรสนับสนุนงบประมาณให้กลุ่มสมาชิกได้มีโอกาสศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และทำให้ทราบความต้องการของตลาด เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาฝีมือต่อไป
3. ควรให้ความสำคัญทางด้านกระบวนการคัดสรรผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น เพราะกระบวนการคัดสรรผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันจะเน้นคุณภาพผลิตภัณฑ์เป็นหลัก โดยลืมมองกระบวนการผลิต ซึ่งเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
4. การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังเป็นการให้บริการแบบเชิงรับ ซึ่งควรจะมีการปรับให้เป็นเชิงรุก เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าถึงกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง
5. ควรสนับสนุนเรื่องลิขสิทธิ์ทางปัญญาเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ระดับกลุ่ม

1. ควรถ่ายทอดองค์ความรู้ในปัจจุบันให้แก่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้องค์ความรู้ที่มีอยู่นั้น เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แท้จริงของชุมชน
2. ควรบันทึกองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นต่อไป และเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ของชุมชนที่น่าภาคภูมิใจ
3. ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ในกลุ่มมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนของกลุ่ม
4. ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดจาก ประสบการณ์การลงมือทดลอง และการสั่งสมความรู้ กับองค์ความรู้จากสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งสองฝ่าย
5. ควรของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมศึกษาดูงานทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำความรู้มาพัฒนา และปรับปรุงกิจกรรมกลุ่มสืบไป
6. ควรเข้าร่วมโครงการอบรมต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมผู้ประกอบการรายย่อย การออกแบบลดรายจ่ายผลิตภัณฑ์ การฝึกอบรมยกระดับฝีมือ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการดำเนินการ ของกลุ่ม

ระดับสมาชิก

1. ควรปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อกกลุ่ม เพราะการร่วมกลุ่มคือ ความสามัคคีและการเสียสละ ดังนั้น ผู้ที่จะมาร่วมกลุ่มนั้นจะต้องเป็นผู้ที่คิดดี ทำดี และต้องไม่เป็นผู้แสวงผลประโยชน์จากกลุ่ม
2. ควรมีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง
3. ควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การพัฒนาฝีมือของกลุ่มเป็นไปอย่างถูกวิธี